

Kjøbenhavnsposten.

Redigeret af J. F. Giedvad.

Udgiven og forlagt af M. P. Liunge.

II^{te} Aarg.

Løvedag d. 27. Mai 1837.

Nr. 144.

Forsendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Soro Academies Tilværelse.

En politisk Betragtning.

IV.

Jeg kjender meget vel det Ønske, og har hørt det fra fra forskjellige Læber, at Soro Academi skulde hæves til en betydelig Høide ved at overtage alle danske Studerendes Underviisning i Tidrummet mellem Skolegangen og Attestatsstudierne; men jeg har ikke et eneste Dieblis kunnet sjenke det mit Bifald. For det Første maa jeg antage, at godt de halve af Studenterne vilde ligge mest i Kjøbenhavn for deres Fornsøelse, i Stedet for i Soro for deres Studier; thi al Control falder jo bort med en saadan Masse. For det Andet kunde Byen her paa ingen Maade stige saaledes i Indbyggertal, at disse kunde modsætte Studentertonen en anden Tone; men denne Studentertone, som ganske kom til at mangle de ældre Studerendes Bearbejdelse, vilde vist blive overmaade slem og drengeagtig. Dette vilde have til Følge, at de Døgne ikke fik stort anden Moerskab, end at forstyrre de Flittige med deres Besøg. Desuden vilde der mangle Leilighed til Fortjeneste for de Fattigere; og endelig maa jeg bemærke, at det blev et unaturligt Talsforhold, at den Studerende blev 8—9 Aar i Skolen, 1½ eller høist 2 Aar i Soro, men 3—5 Aar i Kjøbenhavn. Han vilde leve med Uro i Soro, ligesom den, der standses paa sin Reise af slet Veir eller en itugaaen Vogn, og saaledes spille sin Tid.

Saa meget mere maa jeg antage det for det eneste Rigtige, at lade Soro Academi blive, hvad det senest er bestemt til, kun med de i Stiftelsens eget Princip endnu skjult liggende Øndringer. — Men denne Bestemmelse kan siges at være en udmærket, særegen, over det Almindelige hævet Skoles (og Opdragelsesanstalts) Fremstaaen. Det maa nemlig antages, at der hos alle cultiverede Nationer, hvor meget ogsaa Stænderne nærme sig hinanden i Rettigheder og Pligter, stedsse maa blive en ikke ubetydelig

Masse, der har Evne og Lyst til at attraae en høiere, fuldstændigere, mere gjennemgribende og mere harmonisk Uddannelse for deres Sønner, end den Dannelse kan blive, som Statens almindelige Studenter- og Fabrikker kunne meddele, hvor godt de endog saa indrettes og ledes, hvor rigeligt de endog saa udstyres. At forskaffe de Begjærende en saadan Dannelse, kan vel ikke siges at høre til Statens Pligter; men naar den kan ydes paa en Maade, som medfører de ovennævnte Fordele for Videnskab og social Cultur i Almindelighed, og naar andre Betingelser, som f. Ex. de givne foranstaltninger, ere tilstede, saa mener jeg, at Staten endog saa bør gribe en saadan Leilighed til at forøge sin Kraft, idet den forøger Statsborgernes Dannelse, Dulighed og intellectuelle Capital. Og, som sagt, den intellectuelle Capital er i Danmark, som det engang er og maa blive, den største og uudtømmeligste Skat; hverhos jeg vil tilføie, at denne sidste Synsmaade ikke er nogen ny, som jeg har opsnappet af Stændertidender eller patriotiske Blade, men en Grundfæstning, som jeg allerede for ni Aar siden har udviklet i en Tale her ved Akademiet. En saadan særegen Fremhævelse af noget mere Udvalgt viser sig alle vegne; man har saaledes Architekter foruden Muurmeistere, Chronometre foruden andre gode Uhre, Sædegaarde foruden mindre Landeieendomme, o. s. fr. I alle sciervante Hæde, i Alexanders, Tyrkernes, Napoleons, fandtes udvalgte Skarer. Det er aldeles intet Aristokrati, som skal begrundes hermed. Denne fortrinlige Dannelse skal ikke gjøre sig gjældende ved nogensomhelst Rettighed, men alene ved sig selv, ved sin Fortrinlighed. Men hvorvidt Akademiet hidtil har stræbt, eller har kunnet stræbe, til et saadant Maal, skal ikke undersøges her, hvor blot Stiftelsens Tilværelse forsvares; og om vore Studenteres Dulighed maae Universitetets Lærere tale. Jeg vil i den Anledning kun bemærke saa meget: Den første Directeur fandt sig usikkert til Posten, søgte sin Afsked og fik den. Den anden Directeur stod bestandig i Feldten imod de Hindringer for

Academiets fulde Opblomstren, han allevegne troede at stode paa, tabte derover Ro og Tilfredshed, og traf sig endelig, med Kongens allernaadigste Samtykke, tilbage fra Posten, for at gjenvinde hiint soelike Tab i landlig Genksomhed. Den tredie Directeur har kun været her i tre Uger.

Men hvorom Alting er, saa maa en saadan Anstalt ikke blot stræbe, i rigtig Forstand, at holde Skridt med Tiderne, men endog saa at være forud for dem — hvilken Forudværen isvrigt undertiden netop kan bestaae i at holde sig tilbørligt tilbage. Som saadan maa Anstalten have sine Lærere paa Udskif, at Intet skal gaae deres Opmærksomhed forbi; den maa kjende, undersøge og prøve de nye Ideer, Methodes, Lærebøger osv., hvormed da ikke kan menes, at alle dens Disciple skulle være dens Provelslude, men deels dette, at der ved Hjælp af saa mange Lærere og saa mange Leiligheder kan forsøges meget, just til enkelte Disciples Lære, som de andre Siøler slet ikke eller kun høist usfuldkomment kunne prøve paa, deels dette, at ved afstalte Sammenkomster, eller i smaa Committeeer, meget theoretisk kan undersøges og forberedes, som andensteds langt mere maa foretages paa Pus, eller reent opgives. Som saadan maa Anstalten ingen Midler spare, for at komme i Besiddelse af ethvert erkjendt pædagogisk Gode, s. Gr. af alle Slags Apparater, af en stor Klassefordeling, helst i enaarige Klasser; af en Forberedelseskasse, der bragte mere Harmoni i Sagerne og Genighed i Tilbannelsen — en Egenkab, som en sin Kjender, den afdøde Biskop P. G. Müller, som tilstedeværende Censor ved vor første Examen Artium, især savnede; — af en høiere, ædlere, humanere, christeligere Identitet i Behandlingen af Underviisning og Opdragelse, men ikke nogen Adskillelse i fysisk og intellectuel Henseende, og mindst af Alt en fast Embedsmand, udtryffeligt ansat i „den fysiske Opdragelse“ som Iag; af et fræsent Adjunctvalg, eller som Moldenhawer skrev allerede i Aaret 1810: „daß alle anfangs und künftig bei der Anstalt beschäftigte Personen, der Einfluß auf die Sittlichkeit der Jöglinge in einer Erziehungsanstalt desto größere Aufmerksamkeit verdient, je mehr er im Geheimen zu wirken pflegt, nicht nur nach genauester Kunde von ihrer Persönlichkeit angestellt, sondern auch bei Ausrichtung ihrer Functionen mit ununterbrochener Wachsamkeit beobachtet werden.“ (Nord. Tidskrift 4, 588). Men fremfor Alt maatte Anstalten spørge det Snorliv, den har midt om Livet, dens kjøbenhavnske Examen Artium. Men hermed menes slet ikke, at Anstaltens Forbindelse med Universitetet i denne Anledning skulde hæves; tværtimod v. l. det være den bedste Værggelse for Academiets Renomme, at der ere flere kjøbenhavnske Profesorer tilstede ved vor Exa-

men Artium som Censorer. I den seneste Tid ere der komne fire, i Begyndelsen tre; man kunde gierne ønske fem; ikke at tale om det Underholdende, Opmuntrende og Lærerige for foranske Lærde, som dette Besøg i Sommerens bedste Tid medfører! Men med Snorlivet menes, at hiin Gramens altfor ængstelige Tilbæmpelse efter den kjøbenhavnske Artium afdeler vor Anstalt altfor tydeligt i to særlige Stykker, nemlig Skole og Academi, uden igjen levende at forene dem til et Heelt. Den indsnærper vor hele Stiftelse paa Midten ligesom Kroppen af en Hveps, i Stedet for at den skulde være det Blomsterbæger, hvoraf i Academiets det fulde Blomster fremsprang. At foranske Studenter have lige Retlighed med de kjøbenhavnske, maa ansees for aldeles nødvendigt; men skulle de have en særegen Dannelse, saa maa de ogsaa have en særegen, ei blot en noget forskjellig, Gramen, en Gramen, som er et udviklende, fremsøgende, sammenknyttende Overgangstrin fra Skole til Academi, men især en Gramen, som frit kan modificeres efter de Skikkelser, den hele Anstalt kunde komme til at antage. Men nu er denne kjøbenhavnske indrettede Artium ligesom en Jernring omkring Academiets Stamme, der med Tiden vil bevirke mange sygelige Symptomer.

V.

At der i Soro oprettedes een, ja flere Anstalter eller Skoler, ved hvilke de herværende Lærere paa en eller anden Måde benyttedes, uden væsentlig Udgift for Staten eller Academiets, er i og for sig meget planligt, enten saa dette blev en Realskole — en Sygdomsform, som vor Tid absolut synes at ville gienemgaae — eller en Forstskole, en Algerdyrkningsskole, eller lignende. Kun maa jeg bemærke, at man i Almindelighed synes at have en stærk Forestilling om disse sidste Skoler, for saavidt som man overseer, at de som Skoler maa være væsentlig theoretiske Anstalter, og at Alger og Skov ikke ere synderlig nødvendige hertil end Kirke til theologiske, eller et Tinghus til juridiske Forelæsninger. Vel er der en Forskjel; idet at en Skole af den Art kan og bør vise sine Disciple langt mere, end Theologen og Juristen skal gjøre; men at anvise Disciplen maa dog overlades til Læren selv. Landmanden faaer paa Herregaarden, Forstmanden hos Skovrideren, ligesom Lægen i Hospitalet, sin bedste Underviisning, naar han først har indsamlet de fornødne Hjælpeskundskaber. Det vilde saaledes blive langt rimeligere, at Algerdyrkningsskoler om Morgenen tidlig gik engang imellem fra Soro en Fjerdingvei eller to ud paa Landet, for at see, hvad Lærerne viste dem, end som hine Mørupper gjorde, at kjøre Formiddag eller Eftermiddag en heel stiv Mil herind, for at høre

en Forelæsning, hvormed 3—4 Timer medgik og hele Dagen afbrødes.

Om Forstelever maa bemærkes, at et enkelt District, selv et saa stort som Academiets henværende, ikke er i Stand til at bestjefte saa mange Elever, som en Skole vilde samle, med hver Aarstids Arbejde; saa at Tanken om et egentlig praktisk Forstinstitut alene af den Grund vel maa opgives; ikke at tale om, at den solideste Stamme til Fremtidens Forstmænd, nemlig Skovbetjentes Sønner, hvis afgjorte Fortrin fremfor visse Hovedstadens Brosteenslibere vel er indlysende, vilde hindres i at afsætte sine bedste Grene, naar alle Forstelever skulde komme sammen paa et slikt praktisk Institut, hvor det lange Ophold blev kostbart. Af lignende Grund maa jeg tillade mig at yttre, at jeg finder det uretfærdigt at fordrø Kundskab i det Franske til Forstelevers Præliminaireramen. En saadan Præliminaireramen skal dog egentlig kun holde den Raad og Støtspærte ude, hvorfor man let kunde komme til at fortryde det, at man vil have saa po- leerte Skovmænd.

Coro den 21de Mai 1837.

P. Hjort.

Nyheds-Post.

Kjøbenhavn, den 27de Mai 1837 — Fra Consul Kolb i Rom er indløbet Brev til Grev Puggaard, dateret d. 6te Mai, hvori det hedder: „Maafke vil De ogsaa have hørt om det almindelig udbredte Rygte, at Thorvaldsen skulde have forandret sin Plan, og ikke længere være til- fands at reise til Kjøbenhavn. Dette Rygte har alene sin Oprindelse fra Opsættelsen af vor Reise til Slut- ningen af indværende Maaned; og dersom De ogsaa skulde have hørt derom, glæder det mig at kunne berette Dem, at Thorvaldsen har givet mig sit Ord paa, ikke at lade mig vente længere efter sig end til den oven- nævnte Tid. Skulde det imidlertid endog saa først blive i Juni at vi begive os paa Reisen, saa mener jeg, at De og Deres Benner ville have Fordeel deraf; thi jo senere Reisen bliver foretagen, desto mindre vil han kunne tænke paa at vende tilbage før næste Sommer.“

— Den Trompeter Automat, Hr. Kaufmann paa Søndag vil lade høre, og som skal være et reent mecha- nisk Mesterstykke, skal have givet Anledning til en ret interessant akustisk Opdagelse. Hidtil havde man nemlig antaget, at den høiere Octave udfordrede et dobbelt saa stort Antal Svingninger, som den lavere, men ved hans Mechanisme, der som tidligere bemærket, kan frembringe Dobbelttoner paa en Trompet, er det fundet, at Tonen i saa Fald bliver falsk, og at man for at faae den rene, maa gjøre et lidet Tillæg i Svingningerne. — Forhol- der dette sig rigtigt, saa ville Physikerne nu maatte finde

paa en ny Lov, der stemmer med denne Erfaring, men den nærmeste praktiske „Anwendung“ vi ville gjøre heraf, er at anbefale vore Læsere ikke at lade den paa Søndag givne Leilighed ubenyttet til at høre disse Konst- stykker.

— Adresseavisen for i Dag indeholder en Befjendt- gjørelse, der ikke kan andet end tilbringe sig almindelig Opmærksomhed. Efterat nemlig Nationalbanken deri, i Overeensstemmelse med Detroien af 4 Juli 1818 § 14, har ladet kundgjøre, at der Torsdagen den 25de d. M. paa Gardens Exercerplads ved Philosophgangen er, un- der behørig Control, blevet opbrændt et opgivet Antal deels af forslidte Sedler, hvorfor nye ere satte i Circulation, og deels af indfriele Obligationer for Laanen af 4de Febr. 1820 og for Indlaan, findes der, umiddelbart under denne Kundgjørelse, følgende Avertissement: „Ligesom der flere Gange forhen er bleven brændt de efterhaanden af Statsgjeldsdirectionen i dens Bestyrelsestid udstedte Ob- ligationer m. m., saaledes er ogsaa ved denne Leilighed af bemeldte Direction foranstaltet opbrændt et betydeligt Beløb af senere indfriele og af ombyttede Obligationer.“ Vi vide ikke rigtigt, fra hvem denne Befjendtgjørelse egentlig skrives sig. Officiel skal den være, det seer man tydeligt nok, og Herr Redacteur Jørgensen er ogsaa be- kjendt for at være en saa forsigtig Mand, at han ikke paa egen Haand vilde indrykke saadanne Avertissementer. Banken kan naturligvis ikke have ladet dette Avertisse- ment indføre, da Statsgjeldsobligationernes Forbrænding er en den uvedkommende Sag, ligesom hiint Tillæg først følger efter den af Nationalbanken underskrevne Befjendt- gjørelse om Sedlernes og Bankobligationernes Opbræn- ding. Det maa saaledes nødvendigvis antages, at det er Statsgjeldsdirectionen selv, som har ladet hiint Avertis- sement indføre, skjøndt det i saa Fald forekom os pas- sende, at den havde underskrevet det paa samme Maade, som Banken har underskrevet sin Befjendtgjørelse, og ikke, om vi maae bruge et saadant Udtryk, ligesom indsmuglet det i Forbindelse med hiin Kundgjørelse fra Banken. Imid- lertid er hiin Befjendtgjørelse fra Statsgjeldsdirectionen i ethvert Tilfælde for saavidt glædelig, som den viser, hvorledes den offentlige Mening lidt efter lidt gjør sig gjældende, og at Statsgjeldsbestyrelsen selv føler Nødvendigheden af at gjøre noget, for at berolige Publicum med Hensyn til den stedsse vorende Nationalgjeld. Det skal, som man let seer, være et Slags Surrogat for den i Preussen ind- førte Nationalbestyrelse af Statsgjeldsvæsenet, skjøndt vistnok et høist maadeligt Surrogat. Thi en Kundgjø- relse som den ovenstaaende er at ansee som et Intet, ja værre end intet, da den kun kan tjene til at holde en fuldstændig Oplysning om Statsgjeldens nuværende Stor- relse og dens succesfulde Af- og Tiltagen tilbage. Den hele Befjendtgjørelse er meget mystisk og uhyldsigjørende. Der er flere Gange forhen brændt de efterhaanden af Statsgjelds-Directionen i dens Bestyrelsestid udstedte Obligationer, m. m., og ogsaa nu er der opbrændt et betydeligt Beløb af senere indfriele og ombyttede Obligationer. Ere alle de af Statsgjeldsdirectionen i dens Bestyrelsestid efterhaanden udstedte Obligationer forhen opbrændte? Hvorledes er det at forstaae? Lige efter Ordene kan det